

İnceden Ders

DERSİMİZ İncelik

KONUMUZ İnce hesap yapmaya gelmeyen şeyler.

Ders vermek incelikli bir hareket olmalı. Kabalıkla, kabadayılıkla, en kabasından verilen ders, alınır mı, ders sayılır mı, bilmem! Korkuyla, sindirilmişlikle dersini almış gibi görünen de, bir zaman sonra bunu unuttur, eski hali neyse o olur. "Eşkya dünyaya hükümdar olmaz" dedikleri de budur. Olmaz. Zorla, zorba, zalım, eşkıya, nobran, hoyrat, duyarsız, yontulmamış, kalın, kabasaba, hepsi aynı anlama gelmese de, hemen çoğu 'kaba kuvvet' dediğimiz eşitsizliğin adı olmakla da kalmaz, öte yandan bu kabalığın arkasındaki düşünceyi, daha doğrusu düşüncesizliği de gösterirler.

Düşüncesizlik dedim. Duyarsızlık yerine de kullanılabilir, öyleyse kabalıkla da aynı anlama gelir. Oysa 'ince fikirli' denilen biri de vardır ve onu gülyüzlü, açık, aydınlık bir insan olarak canlandırırız gözümüzde. İnceliği bir gülüş olarak, fikrinden yüzüne, "dudaktan kalbe" yansımış, yayılmış biridir. İnce fikirli günümüzde güzelleştirdikleri gibi sizinle birlikte derlenmeye, fakat daha çok da derdi giderip, sorunu çözmeye uğraşırlar.

İncelik deyince aklımıza hoş şeyler geliyor, gelmeli, sabahları günaydın demeli, daha incelikli olsun istiyorsanız 'sabah-ı şerifler hayır olsun' ne güne duruyor, durmasın, deyin lütfen, yeter ki sözcüklerinizin içi gülsün, daha ağızdan çıkar çıkmaz Akdeniz olsun, Ege de olur, mavi, yeşil, pırpır, kalp kalbe, gülüş gülüşe, içiçe... İncelik deyince böyle başlasın ama bu kadarla kalmamasın, günaydınlar, sabah-ı şerifler yarım ağız olmasın, dudakta dünden kalma bayat bir söz gibi durmasın, devamı da gelsin...

İnceliğin devamı...Devam deyince? Yani daha ince bir şey mi? Kalp! Dedim ama incelikten kırılır kalp! Ya kırılırsa! Kalp de kırmamak lazım madem dersimiz incelik! Devamı demeyelim yanlış olur, incelik deyince aklımıza ne geliyorsa o! Ne gelecek elbette duyarlılık! Duyarlılıkla beslenmeyen incelik biraz bencillik sayılır, 'kendine ince' derler ki yalan da sayılmaz! İncelik duyarlılığın başlangıcıdır, tepki vermeyi, itiraz etmeyi, reddetmeyi, tekçi anlayışlara karşı çıkmayı içerir. Bir de Gülten Akın gibi, "Tek' olma, istenir, aranır bir şey olmasa gerek. Çünkü varlık, bir düşünüş, bir imge, bir giz biçiminde bile olsa, denenerek, sinanarak, karşı karşıya, yan yana getirilerek var kıılır. 'Ben', 'Sen' ve 'Herkes' olmadan nedir ki? Var mıdır ki? Sınırlarımız öteki sınırlar boyunca genişler" diyebilmeyle.

Sınırlarımız gibi, gülüşlerimiz de öteki gülüşler boyunca genişler, yaygınlaşır, böylece Adnan Yücel'in dediği, "yeryüzü aşkın yüzü oluncaya dek" sürer gider. İnceliği sözde bırakmadan, duygulu olmayı acımak olarak görüp gözyaşı dökerek kendini rahatlatmadan, 'iyi oldu, ağladım açıldım' deyip iki damla gözyaşı dökmeyi duyarlılık sanmadan, çünkü değildir, insandan hayvana, ağaçtan suya, her cana canlıya

YARDIMCI DERS KİTABI-101

İncecikten kalpler yağar...

HAYDAR ERGÜLEN

Sınırlarımız gibi, gülüşlerimiz de öteki gülüşler boyunca genişler, yaygınlaşır, böylece Adnan Yücel'in dediği, "yeryüzü aşkın yüzü oluncaya dek" sürer gider.

duyarlı olmaktadır incelik.

Asıl sorunlara, büyük kötülüklerle karşı çıkmayıp, çıkamayıp, hıncını küçük, görece önemsiz olandan çıkartanların da deyim yerindeyse 'duyar kastığı' bilinmez değildir, bilinir. Oysa tam da böyle bir durumda, görmezden gelinebilecek küçük, sıradan yanlışları görmezden gelmek de incelik göstermektedir. İncelik bazen de bir duyarlılık olarak görmezden gelmek sayılır.

'Bu nasıl yaşamadır, sor!' Sormalı: İncelik göstermeden, duyarlı olmadan yaşamayı nasıl beceriyorsunuz, belki de bu sizin yaşamak sandığınız şeydir! Aman eltiye sütlüye karışmayalım, aman kimsenin tavuğuna kışt demeyelim, kurbagaları ürktümeyle! Yerin kulağı var...

Bunları fısıltıyla söylüyoruz çoğu zaman, söylerken çekiniyor, sağa sola bakmıyor, sonra incelik yapıyor gibi alçak tonda söylüyoruz. Böyle böyle derimiz gitgide kalınlaşıyor, bırakın iğneyi çuvaldız bile batmıyor, göz görmüyor, kulak duymuyor, kalp oralı bile değil, incelikten kalınlaşıyoruz hep birlikte!

ANADÜŞÜNCE İncelik göstermeye zamanım yok demek, yaşamaya zamanım yok demektir!

YARDIMCI KİTAP İncelikler Tarihi-Gülten Akın Şiiri, Hazırlayanlar: Asuman Susam -Duygu Kankaytsın, YKY, Mart 2022

Şefkat Dersi

DERSİMİZ Şefkat

KONUMUZ Kalp ve beş duyu

Şefkat diye yazsanız da olur, hatta artık kitaplarda bile öyle sık rastlıyorum ki bu yazıma, düzeltesim geliyor, kıyamıyorum... Başka bir şey olsa, anında, elimdeki kuruşnakalemim onu yuvarlağın içine alırdı, almıyor, olmuyor, yapamıyorum. Nedenini biliyorsunuz değil mi? Biliyorsunuz çünkü siz de benim gibi kıyamıyorsunuz!

Şefketle şefkati karıştırıyorsunuz, bir tu-

İnceliklerin şairi Gülten Akın.

YKY

tamondan bir pinçik bundan koyuyorsunuz,

Kısık ateşte 5 dakika pişmeye bırakıyorsunuz ve sonuçta hiç pişman olmuyorsunuz, zira dumanı üstünde mis gibi kokan bir sözcük yayılıyor ocaktan mutfağa, oradan eve, bahçeye, sokağa, memleketeye, göğe, yeryüzüne...Derken şevkat dilden dile, bu Edip Cansever'in "karanfil elden ele" demesine benzer bir şey oluyor ki, "böyle bir sevmek görülmemiştir!"

Hem şevkat, şefkatten daha kapsayıcı bile sayılabilir! Öyle ya şevket, büyük, kudretli demek olduğuna göre şevketmeap, yoksa haşmetmeap mı olacaktı, bir sözcük olarak daha büyük, daha çok, daha yoğun şefkat anlamına geliyor ki, insan bu durumda bırakın galat-ı meşhur olsun, yeter ki âleme yayılsın diyor!

Benim şevkat mı şefkat mı neyse onu gösterecek halim mi var demeyin, şefkatli olmak için zengin, güçlü, mal mülk sahibi olmanıza gerek yok. Eller, gözler, kulaklar, bakışlar, akıl, kalp ne güne duruyor, duruyoruz a dostlar, kardeşler, yoldaşlar! İleri! Tek koşulu var şefkatli olmanın, kendimizi bir şey sanmamak! Hatta yeri değil ama Heidegger'ı analım ve onun dediğince kendimizi bu dünyaya atılmış, fırlatılmış sayalım! Demek ki biz de terk edilmişlerdeniz, cami avlusuna, karakol kapısına filan bırakılmış bebeler gibi dünyaya bırakılmış fanileriz, öksüzler, yetimleriz! Bilmiyoruz artık Tanrı Baba mı bizi bu Hayırsız Adaya bıraktı yoksa Tabiat Anamız mı ben bu kadar yetime nasıl bakarım diye kaldırıp attı?

Öyleyse birbirinin külüne muhtaç havvakızları ademoğulları olarak bu Hayırsız Adada, bize bizden başka nerden hayır gelecek deyip, şefkati da önce kendimizden sonra eşimizden, dostumuzdan, komşumuzdan beklemeye başlamalıyız! Şefkat da incelik gibi duymakla kalmayıp göstermemiz, üstelik de öyle bir kezziline filan değil, hep göstermemiz gereken, bu kez

mavi demeyelim, o inceliğin rengi, sıcak bir renk olsun, kırmızı, evet kırmızı bir şeydir, sıcaklıktır, kalbe benzer, gözlere dolar, alnımızda parlar, "haykırarak nefesimiz olmasa bile" dudaklarımız hep onu anar, kalbimiz onun ateşiyle yanar...

"Her yerde kar var"ken üstelik, "kalbin senin bu gece" diyeceğimiz ne çok can vardır, karlı zamanlar, Ahmed Arif'in "Karanfil Sokak" şiirindeki gibiyken ortalık, "Tekmil ufuklar kışladı/Dört yön, onaltı rüzgar/Ve yedi iklim, beş kıta/kar altındadır" zamanlarıken, "el ayak buz kesmiş"ken bir de "yürek cehennem" zamanıdır. Bu zamanlarda el de ayak da göz de kulak da akıl da kalp kesilir, tepeden tırnağa, teknil, ateşini, sıcaklığını paylaştırmak, şefkat göstermek için.

Kimsenin kimseye şefkat dersi vermesine gerek yok elbette. Şefkat kendisinin canlı, insanların, hayvanların, bitkilerin, ezcümle yeryüzünün de can olduğunu duyan, bilen, düşünen herkesin altıncı duyusudur. Aslolan o duyuyu işler kılmak, paslandırmamak, uzaktan yakından, el uzatmak, ses vermek, dokunmak, ne koşulda hangi biçimde olursa olsun göstermektir. Şimdilerde en çok gözmenlere, mültecilere, yoldakilere, dışardakilere, sokaktaki insanlara, hayvanlara, canlara...

Şefkati birbirimizden esirgiyorsak, kendimizden de esirgiyoruz demektir. Oysa şefkatle esirgemek, korumak, gözetmektir bizi canlıdan önce can kılan. Can taşımak, kalp taşımaktır, Cemal Süreya'nın "iki kalp arasında en kısa yol" dizesine şefkati uyak yapmaktır.

Ya da bu yazıyı unutmak ve "gönülden gönüle gidin kalp gizli gizli" dizesindeki gizli kalbimizin şefkat olduğunu sevinçle anlamaktır!

ANADÜŞÜNCE Şefkat, inceliğin kalbidir.

YARDIMCI KİTAP Gülten Akın, Tüm Şiirleri, YKY